

CENTRU DE INTEGRARE FAMILIALĂ - O NOUĂ INTERPRETARE A CADRULUI CONSTRUIT

Victoria PLEȘCA

Universitatea Tehnică a Moldovei

Rezumat: *Arhitectura contemporană poate fi interpretată drept o mișcare care tinde să se debaraseze de existențialitatea vitală a omeniei, mizând pe imagini retiniene și consumerism, nu pe ființa umană ca entitate complexă a acestei lumi. Corelarea dintre necesitățile psihosomatice, nevoile social-fiziologice, interacționarea umană reliefează o tendință neologică de abordare a proiectelor arhitecturale, care abordează efectele psihologice evocate de spațiului construit asupra caracterelor umane. O abordare nouă în acest sens este reprezentată de interconexiunea dintre impactului arhitecturii asupra domeniului familial și a relațiilor familiale echilibrate.*

Cuvinte-cheie: *mediu construit, ființă umană, comportamente umane, impact psihologic, relații familiale*

Viață... Trăim sau existăm? Savurăm sau ne robotizăm? Cine suntem noi și ce reprezintă viața defapt? Aceste întrebări reliefează chintesența retorică a secolului dat. Cercetând evoluția umană din prisma ritmului avansat tehnologic și manifestărilor emoționale, observăm o acuitate distorsionată a ceea ce înseamnă a fi la etapa actuală. Cum ne manifestăm noi ca specie, care sunt acele artefacte care ne vor contura existența peste sute de ani, și ce vor demonstra acestea? Existența unei societăți depravate emoțional, robotizate sau existența unei societăți mental conștientă în ceea ce privește interactivitatea umană și valoarea ființei ca figură socială complexă?

Arhitectura reprezintă acea sursă veritabilă de manifestare viabilă a cultului uman, care demonstrează caracteristicile sociale și funcționale a societății care a utilizat acel spațiu. Aceasta reprezintă produsul social și cultural evocat de societate, fiind influențată de valorile, convingerile, conceptele și relațiile sociale pe care le promovează. Istoric vorbind, mediul construit s-a manifestat ca o sursă plauzibilă care a indus spre cunoașterea umanității ca valoare incontestabilă, dar astăzi, ce reprezintă defapt arhitectura? Ce caracterizează și cum se manifestă? Și cel mai important, pe cine caracterizează?

În ultimile decenii arhitectura a fost redefinită într-un ritm fluctuant, întruchipând diverse forme și caracteristici arhitecturale. Societatea contribuie la producerea mediului construit, cel din urmă, la rândul său, contribuie la menținerea formelor de colaborare socială, influențând comportamentele și interactivitatea umană. Datorită procesului exploziv al tehnologizării și industrializării în masă, arhitectura contemporană mizează pe aspectul vizual al imaginii estetice, pe consumerism și a redus receptivitatea arhitecturală orientată spre declansarea experienței senzitive a utilizatorilor. Aceasta a devenit un factor secundar în procesul de proiectare, fapt ce a condus spre stagnarea esenței senzoriale ce permite sesizarea unei imagini complexe a lumii.

Arhitectura poate oferi mai mult decât funcționalități, mai mult decât forme găzduitoare, și are capacitatea profundă de a îmbunătăți mediul spațial printr-o abordare amplă senzorială, generând ideea „arhitecturii altruiste” [1], arhitecturii dăruitoare, orientată spre ființa umană, fiind privită ca o componentă substanțială a acestei lumi. Daniel Libeskind conturează ideea experienței arhitecturale continue: „în mod ciudat, arhitectura este cu adevărat un lucru neterminat, întrucât chiar dacă o clădire este finalizată, ea ia o nouă viață. Ea devine parte a unei noi dinamici: în ce fel oamenii o vor ocupa, o vor folosi, vor gândi despre ea” [2]. Adoptarea unei reforme arhitecturale se remarcă prin necesitatea reinterpretării spațiului arhitectural și a experiențelor pe care le oferă în timp. Relaționarea dintre spațiul construit și utilizator necesită de a fi reîntruchipată și reformulată în concordanță cu necesitățile dinamice ale societății cotidiene, luând în considerație și peisajul psihosomatic al acesteia.

Orientarea spațiului construit spre inducerea contemplării interioare este esențială la faza actuală. Ruptura spirituală a societății moderne, obsesia tehnologică și prevalarea eu-lui conturează profilul unei societăți confuze, neechilibrate, în care valorile materiale prevalează moralitatea. Acum societatea e mai mult moartă, decât vie. Lipsa dinamicii emoționale, interactivității reale între oameni generează o societate cultivată în cuburi, care doar există... Această idee este susținută și de Juhani Pallasma [3], sugerând faptul că arhitectura trebuie fie interpretată ca o abilitate de manifestare a existenței umane, astfel încât aceasta reprezintă arta care configurează capacitatea de exprimare și relaționare a omului în lume, timp, și spațiu și necesită să ofere

experiențe combinate care să inspire, creând amintiri și vise. În acest moment intervine arhitectul, ca generator de senzații impregnabile, capabile să fie sesizate și percepute de om.

În contextul acestei idei, se reliefează adaptabilitatea potențialului senzorial al umanității la cadrul construit care poate contura noi orizonturi și moduri de percepere și manifestare a caracterelor umane. Astfel încât individul petrece cea mai mare parte a vieții sale în spațiu construit, acesta necesită să întruchipeze totalmente necesitățile sale sociale. Forma arhitecturală necesită „să „îmbrace” la rândul ei cât mai bine omul”[4], să îl reflecte, să îl inspire și să-i confere starea de existență în profundă desfătare și să se debaraseze de conceptul său cotidian.

Forma arhitecturală poate vorbi, poate atinge, este capabilă să împingă omul spre noi senzații și să îl trezească din ritmul robotizant al activității cotidiene. Cum ar fi dacă într-o zi, venind la muncă, omul ar putea sesiza spațiul în care se află, spațiul care l-ar putea motiva și ar putea relaționa cu acesta? Cum ar fi dacă spațiile educative ar oferi mai mult decât cărți pe bancă și profesori care prezintă? Cum ar fi dacă spitalele ar încuraja însănătoșirea pacienților nu doar prin tratamente complicate? Forma arhitecturală este capabilă să inducă spre un proces de descoperire a lumii, este aptă să genereze noi procese psihologice care pot declanșa stări particulare, în care rolul arhitectului este de a crea pentru „celălalt” , pentru oameni, pentru ei și pentru noi, ca ființe sociale complexe, care au nevoie nu doar de adăpost sau cutii cu grinzi și stâlpi.

Reforma arhitecturală se manifestă prin înțelegerea naturii sociale a omului, sesizând nevoile afective ale acestuia. Astfel încât activitatea umană nu se rezumă doar la anumite acțiuni, ci și la crearea impulsurilor emoționale, plasticitatea formei arhitecturale și conexiunea acesteia cu limbajul uman necesită de a fi interpretate integrativ, și nu izolat. Aceasta ipoteza a constituit premisa de pornire a proiectului arhitectural Centru de integrare familială- o strategie de condiționare a relațiilor familiale echilibrate, care a avut ca scop cercetarea impactului psihologic al mediului construit asupra caracterelor umane și a modului de afectare și interacționare a relațiilor familiale actuale.

Corelarea corpului uman cu mediul arhitectural se realizează în baza intensificării senzațiilor în dimensiunea arhitecturală. Arhitectura celor șase simțuri poate constitui reforma existențială a omenirii, o reformă în care reînvierea a ceea ce înseamnă să fii om prevalează, reînviere în care emoțiile ne caracterizează ca omenire. Dar ce înseamnă defapt să fii om? Și pentru cine se realizează opera arhitecturală? Omul reprezintă doar o identitate funcțională care necesită să fie impregnată în utilitatea edificiului? Acesta poate fi doar muncitor, elev, student, medic, avocat, profesor, filosof, etc? Sau omul este privit mai întâi de toate ca o ființă cu poziție verticală, o ființă posedată de emoții și percepții individuale.

Un aspect important, constant în procesul evolutiv, rămâne a fi aspectul vizual al mediului construit. Astfel încât oamenii percep anturajul din prisma simțurilor, mediul construit influențează modul de manifestare a societății, generând necesitatea apartenenței clădirii nu doar domeniului utilitar ci creării acesteia pentru oameni.

Relaționarea dintre mediul arhitectural și cel familial conturează cei doi factori primordiali care influențează comportamentul uman. Prezența zilnică a individului în mediul arhitectural și familial reliefează dependența acestuia de aceste două medii și de modul în care se poate manifesta, respectiv, forma arhitecturală necesită să întruchipeze totalmente necesitățile sociale ale individului. În contextul acestei idei, se reliefează adaptabilitatea potențialului senzorial al umanității la cadrul construit. Acesta poate contura noi orizonturi și moduri de percepere și manifestare a caracterelor umane.

Cercetarea din prisma ideii influențării spațiului arhitectural asupra relațiilor familiale echilibrate este o abordare nouă. Depistarea metodelor prin care spațiul arhitectural poate stimula relațiile familiale armonioase și încuraja dezvoltarea echilibrată a familiei contribuind la reactivarea interacționării eficiente între membrii familiei este cheia proiectului.

Conceptul arhitectural al proiectului „Centru de integrare familială” (figura 1) a fost realizat în concordanță cu cercetarea temei mediului familiar și influenței arhitecturale asupra comportamentelor umane. Proiectul mizează pe conlucrarea lucidă dintre conceptul constructiv și mediul natural, zone funcționale și utilizatori. Ideologia conceptului arhitectural este prezentat în baza a două direcții: abordarea conceptului arhitectural și direcția ideologiei arhitecturii senzoriale.

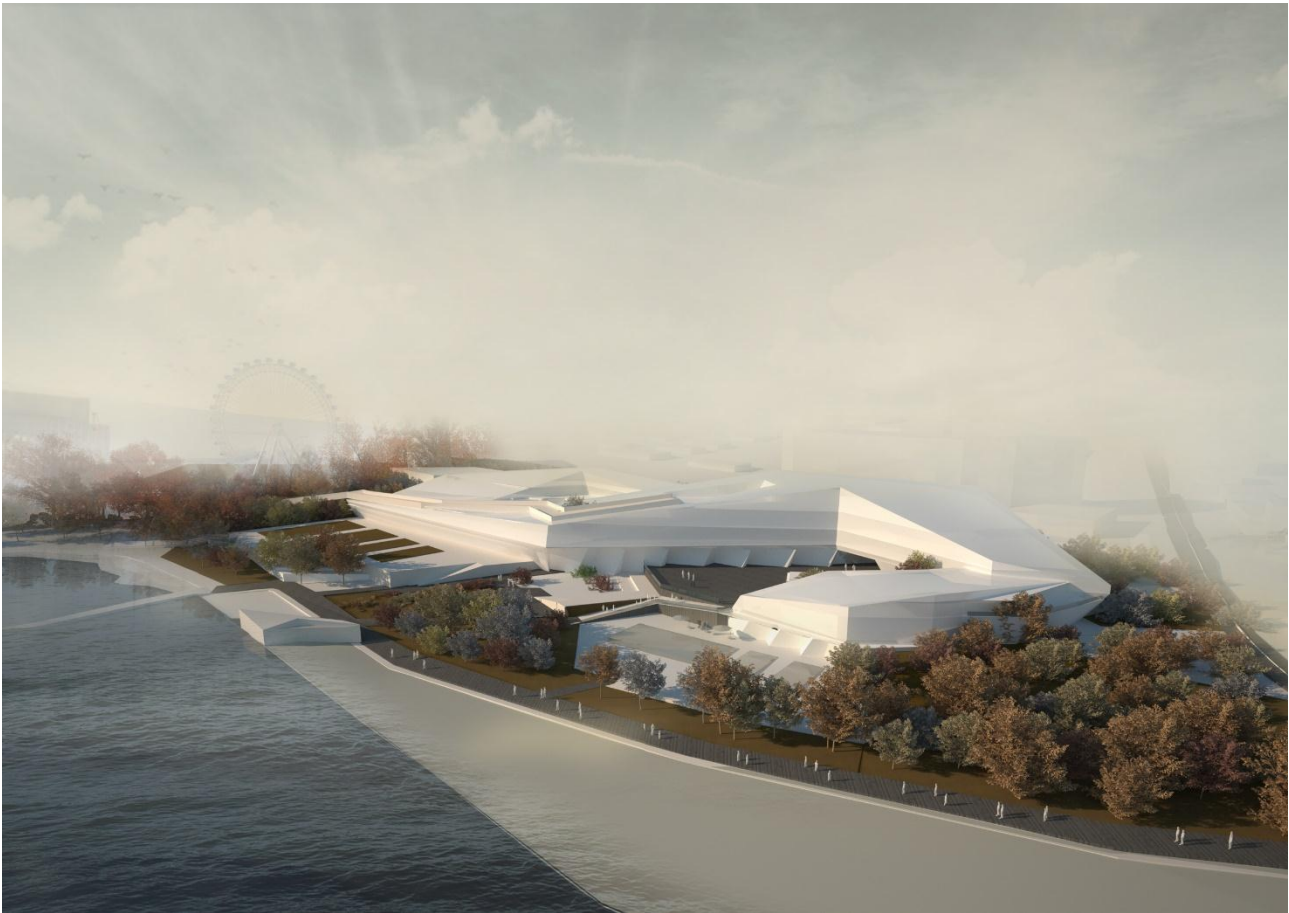

Figura 1. Reprezentarea conceptului volumetric

Cerințele impuse spre crearea volumetriei au fost reglementate cerințele impuse de: studiul „Space and human perception” [5], amplasamentul în zona de parc, crearea punctelor de vedere panoramică, soluționare constructivă care să valorifice cadrul natural, corespunderea volumetrică ideologiei de centru familiar. Datele studiului au indus spre crearea volumetriei care juxtapune cele două preferințe ale formelor spațiale atât a experților cât și a publicului larg. Ideea de bază a apariției volumului a fost inițiată din simbolistica semnului infinit (∞). Simbolistica semnului are tangență cu ciclul vieții și a rolului fractal pe care îl are insușirea familiară în societate. Evoluția conceptului se remarcă prin stilizarea formei inițiale în scopul corespunderii acestuia cadrului natural. Dezvoltarea pe verticală a edificiului susține amplasamentul în cadrul natural, creând o punte psihologică între lanțurile muntoase și volumetrie.

Conceptul senzorial al proiectului mizează pe intensificare senzațiilor umane în dimensiunea arhitecturală. Astfel încât un procentaj mare al utilizatorilor este reprezentat de copii, este necesar ca spațiul să stimuleze copiii spre cercetare și dezvoltare independentă. Acest factor este intensificat de ideea conceptului de a crea emoții și stări utilizatorilor prin intermediul spațiului construit. Conceptul spațial volumetric al edificiului a fost tratat în baza afinităților spațiale standarte, cercetate de Khendra Alvarez [6]. S-a optat pe diminuarea dezavantajelor spațiale abordate și pe intensificare avantajelor spațiale dorite în scopul de a crea confortul psihologic al utilizatorilor.

Accentele principale senzoriale sunt realizate în incinta blocului A (prezenta asiduă a copiilor a generat procentajul cel mai mare al intensificării senzoriale), cuteda interioară și parțial în blocul B (figura 2). Volumetria edificiului a fost realizată în concordanță cu impactul psihologic al spațiului arhitectural asupra emoțiilor și stimulilor acțiunilor umane. Ideologia „Centrului de integrare familială” se remarcă prin perceperea necesităților sociale/ fizice/ psihologice și economice ale utilizatorilor și manifestă receptivitate sporită acestora. Denumirea funcțională a edificiului a intervenit în urma cercetării peisajului familial actual. Sub titlul „Centru de integrare familială” se sugerează tendința edificiului de a contribui la intensificarea relațiilor armonioase între parteneri, părinți și copii, și între copii. Conceptul funcțional al edificiului mizează pe

adaptabilitatea maximală la necesitățile utilizatorilor prin intermediul zonelor funcționale și a serviciilor prestate. Scopul centrului este de a contribui la crearea stării familiare armonioase.

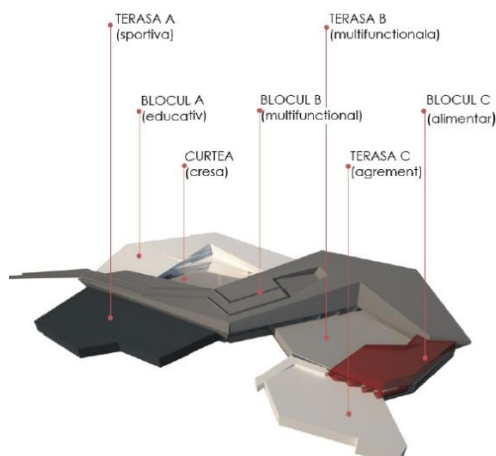

Figura 2. Componența volumetrică a proiectului

În mod cert, se pot menționa alte edificii orientate spre dezvoltarea familială/ individuală, însă un concept integrat, care să cuprindă atât partea senzorială cât și familiară nu există la momentul actual în Republica Moldova. Proiectul Centrului de integrare familială intervine în structura urbană cu o alternativă socială de intensificare emoțională a timpului familial. Acesta mizează nu doar pe impactul senzorial, dar și pe cel social.

Abordarea subiectului teoretic al arhitecturii contemporane a conturat neconformitatea acestora necesităților umane. Conform părerii a multor arhitecți printre care Juhani Pallasmaa, Alejandro Aravena, Daniel Libeskind și Scot Wyatt, orientarea mediului construit spre ființa umană este vitală, astfel încât limbajul arhitectural actual nu contribuie la dezvoltarea umană echilibrată, ci din contra, se remarcă prin medii care inhibă, înbolnăvesc, distrag. Înțelegerea subiectului pentru care se proiectează, nu doar ca atribut funcțional, ci ca entitate socială ar sta la baza reformei arhitecturale. Intensificarea efectelor tactile, olfactive, a experiențelor auditive, a jocului lumină-umbră, clar-obscur și a dinamicii coloristice contribuie la crearea efectelor psihologice dorite.

„Viața nu se explică, ci se trăiește...” [7], viața poate fi plină de evenimente și emoții, poate fi un șir de nebunii inspirate, poate fi un farmec veritabil în cazul în care ființa umană este încurajată să sesizeze și să perceapă spațiul ca un eveniment în sine. Posedând cunoștințele și instrumentele necesare, rămâne la discreția arhitectului crearea formelor care motivează, care inspiră și dau naștere unor noi emoții. Forma arhitecturală nu sintetizează în sine doar satisfacerea necesităților de orice natură, aceasta este lumea dincolo de senzații și nevoi, în care omul este privit ca ființă ce își are propriile emoții, percepții și trăiri. Reforma arhitecturală este arhitectura de azi și de mâine, forma care este capabilă să trezească individul, să împingă spre noi acțiuni, noi relații, inducându-l spre o stare de profundă desfătare, spre o stare în care a savura înseamnă a trăi.

Bibliografie:

1. Ian Ritchie „Designing the profile of the future architects”, 2017, preluat de pe share-architects.com
2. Daniel Libeskind, citate, preluat de pe https://www.brainyquote.com/authors/daniel_libeskind
3. Juhani Pallasmaa, “Eyes of the skin”, 2007, TJ International
4. Regulamentul “ Arhitectura celuilalt”, 2018, <https://arhitecturaceluilalt.ro/wp-content/uploads/2016/09/Regulament-octombrie-2018-Arhitectura-Celuilalt.pdf>
5. Avishag, S. (2018, 11 23). SPACE AND HUMAN PERCEPTION. Preluat de pe <https://faculty.biu.ac.il/~barlab/papers/2015%20Shemesh.pdf>
6. Alvarez, K. (2019, 01 3). Centro de desarrollo para personas con TEA. Preluat de pe www.issuu.com: https://issuu.com/cristinadreifuss/docs/centro_de_desarrollo_para_personas_
7. <http://cuvintecelubre.ro/subiecte/viața/> , Luigi Pirandello, citate